

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

nr **6/7**
juni/juli 1983

Utges av Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka

pris 5:—

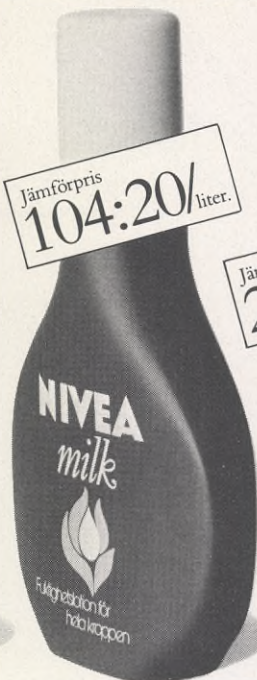

SOCIALMEDICIN · MILJÖFRÅGOR · HANDIKAPP

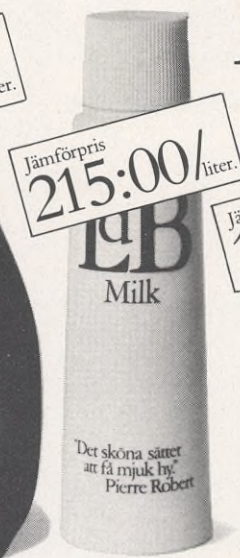
Tror du huden känner prisskillnaden?

500ml 28:70

250ml 26:05

140ml 30:10

160ml 20:75

DET GÖR INTE VI. Vi tror att din hud blir mjuk och smidig vilken av dem du än använder. Prisskillnaden känns bara i plånboken.

ACO Hudlotion finns både oparfymrad och parfymrad. Den finns i stor flaska att ha hemma i badrummet, och i en liten flaska att ha med bort.

Du ser vad den kostar, så nog har du råd att slösa med ACO Hudlotion över hela kroppen efter sommarens sol och bad. Priserna på HTH, LdB och Nivea hämtade vi på Tempo den 17 januari 1983.

	Innehållsdeklaration	Datumstämpel	Allergitestad	Finns även utan parfym	Pris/liter
ACO Hudlotion	•	•	•	•	57:40
Nivea Milk					104:20
LdB Milk					215:00
HTH	•		•		129:70

ACO Hudlotion.
Så bra att den bara säljs på apotek.

ACO LÄKEMEDEL 08-730 02 20.

CYLINDA TVÄTT med PUNKTSKRIFTSPANEL

Nu finns punktskriftspaneler för alla Cylinda tvättmaskiner och torktumlare.
Beställ hos din Cylindahandlare.

**ASEA
SKANDIA**

Status

Organ för Riksförbundet
för hjärt- och lungsjuka

nr 6/7 1983 årgång 46

Ansvarig utgivare:
Tord Axelsson

Redaktör: Mats Freij

Förbundskansli:
Hornsbruksgatan 28
Postadress: Box 9090
102 72 Stockholm
Telefon: 08-69 09 60
Postgiro: 90 00 11 - 8

Tryckeri:
Fingraf ab, Södertälje 1983

Prenumerationspris:
Helår 45:—, Medlemspren: 25:—

Rättelse av poäng- räkningen i Friskvårds- kampanjen

Vid sammanräkningen av poängen i Friskvårdskampanjen hade en av tävlingsblanketterna från lokalföreningen för hjärt- och lungsjuka i Dorotea kommit åt sidan. Härigenom fick Doroteaföreningen alldeles för lite poäng. Deras totalsiffra skall vara 3.141 och inte 1.279.

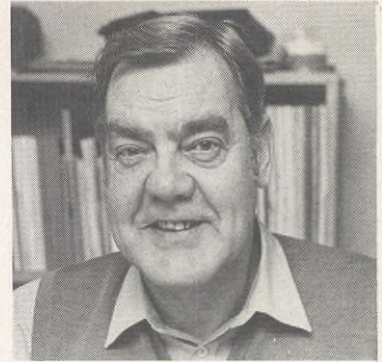
Vi gratulerar till detta fina resultat och beklagar att rätt siffror icke kom med från början.

UR INNEHÅLLET:

- sid 4: Svanholmens konvalescenthem
- sid 8: Rehabilitering i Luleå
- sid 9: Handikapp 83
- sid 11: Föräldraföreningen
- sid 13: Hänt sen sist
- sid 15: RHL-information
- sid 22: Korsordet

TS-kontrollerad upplaga

LEDARE

Anständigheten kräver en sorti!

I förra numret hade Status en intervju med Bengt Lindqvist. Bengt säger där att han är övertygad om att striden om de differentierade vårdavgifterna kommer att vinnas av handikapprörelsen. Sedan intervjun gjordes har riksdagen fattat ett beslut som innebär att det orättvisa avgiftssystemet är kvar.

Trots Bengt Lindqvist (s), trots Blenda Littmarck (m), trots flera andra riksdagsledamöter.

Riksdagen behöver tid för en anständig sorti i frågan, säger Lindqvist. Det är möjligt. Och frågan ska ju också utredas vidare. Anständigheten kräver enligt min uppfattning att riksdag och regering snabbt river upp detta djupt orättvisa system!

Förtroendefråga

Inom RHL är vi inga politikerföraktare. Men vi kräver att den socialdemokratiska regeringen nu uppfyller sitt valbudskap om vilka grupper som ska bära de tyngsta bördorna i vår bekymmersamma ekonomi. Enligt valbudskapet var det inte handikappade!

Från RHL:s sida ställde vi stora förväntningar på den nya riksdagsmajoriteten. De besked vi tidigare fått gjorde att vi faktiskt kunde ha det. Om regeringen inte snabbt tar bort de differentierade vårdavgifterna så har förtroendet allvarligt naggats i kanten.

Sol och sommar

I det här numret kan Du läsa om handikappmässan i Göteborg och lite grann om HCK:s första kongress. Likaså om Svanholm (ett av RHL:s fyra konvalescenthem), ett begrepp för många RHL:are.

Några kommer att tillbringa sommaren där, för att hämta nödvändiga krafter inför höstens arbete i förbundet. För många är det nödvändigt att vila för att överhuvudtaget kunna fungera drägligt i tillvaron.

Till Er alla säger jag: ha en riktigt skön och vilsam sommar, och välkommen tillbaka till ett hårt och stimulerande RHL-arbete i höst!

Tord Axelsson

”Vi längtar alltid tillbaka hit till Svanholmen!”

Det var en av de få verkligt varma och vackra försomrardagar detta år hittills bjudit på, som STATUS reportageteam besökte SVANHOLMENS VILOHEM i Skåne.

Därför var också vilstolar, trädgrådgungor, ja allt som överhuvud taget gick att sitta på, upptaget av soltörstande gäster. Vid vår rundvandring på den vackra anläggningen stannade vi till lite här och var och fick en pratstund med gästerna.

Vi börjar med Ruth Olsson från Malmö som kom till Svanholmen den 17 maj efter en tids vistelse på sjukhuset. Ruths hjärta är inte riktigt bra och då hon kom till Svanholmen var det inte mycket hon orkade med. Redan efter 2 dagar kände hon sej emellertid bättre och efter 1 vecka hade hon gått sin första ”sjörunda”, en promenad som tar en timmes tid.

”Det bästa med Svanholmen är naturen, alla fåglarna och så förstås det goda bordet”, säger Ruth och fortsätter: ”Luften här uppe är underbar och för mej som kommer från storstaden är tystnaden så rogivande.”

Vi promenerar över till gästpaviljongen ”Viljan” på vars terrass vi finner 3 paranta damer, Emmy Nilsson och Hildur Winberg från Landskrona och Anna Nilsson från Hörby.

”Skriv nu att vi har det så bra här”, säger Emmy och får instämmande nickar av Hildur och Anna.

”Efter frukost går vi alltid sjörundan och efter middagen (som man äter kl 12.00 på dagen på Svanholmen) blir det till att vila sej 1 timmas tid. Men oj, vad vi orkar mycket mera här än hemma i Landskrona.”

På backen under lönnen träffar vi Ivan Nilsson, Inez och Allan Lööf från Malmö och Ruth Giseldahl från Helsingborg.

Ivan, som haft hjärtinfarkt, vistas här nu under 1 månad.

”Det är mycket som är fint med Svanholmen”, säger Ivan, ”trivselsen, som alla värnar om, den underbara naturen och kökets alla

läckerheter. Miljön är så fin också, ungefär som ett slags hemmiljö. Vi tar våra dagliga promenader och så kan man ju fiska lite i sjön. Och tänk så kul vi har då vi spelar kort, krocket eller bingo.”

”Ja”, säger Allan Lööf, som tillsammans med makan Inez är på Svanholmen för första gången, ”det har motsvarat alla våra förväntningar”.

Längtar hit

Ruth, som håller på med att virka en väst lägger ifrån sej handarbetet en stund och säger: ”Det är 3:e året jag haft förmånen att få komma hit

och varje gång känns det som att komma hem till en stor familj. Jag längtar hit varje år och hoppas jag får komma tillbaka. Och på tal om maten så måste jag få säga att den är världens ’goaste’ och bidrager i inte så liten grad till den allmänna trivselsn.”

På väg ner till sjön träffar vi på Ebba och Karl-Erik Persson från Trelleborg. Dom är på Svanholmen 2:a året och Karl-Erik har stora astmabesvär. ”Den här luften passar mej utmärkt”, säger Karl-Erik och fortsätter: ”Sjölufte i Trelleborg kan vara besvärlig och det är nyttigt med lite ombyte. Vi trivs jättebra här och bor i Sjöstugan.”

På en parksoffa under några lumiga träd träffar vi på en verklig Svanholmskännare. Det är Signe Olsson från Teckomatorp som var

Text: Åke Magnusson

Foto: Conny Magnusson

Utsikt över bryggan. Från vänster Carla Thulin, Sonja Schöll, Erik Johansson, Marta Komét och Emmy Lindqvist.

på Svanholmen redan 1953 tillsammans med sin make Johan. Signe hade en lång sanatorievistelse bakom sej och Svanholmen var för henne, som för så många andra tbc-patienter på den tiden, det enda konvalescenthem man kunde få komma till.

Fram på eftermiddagen skall doktorn och syster Gunnel komma. Doktorn det är Tord Ivarsson från Osby och sjuksystern heter Gunnel Johnsson, också från Osby. Efter patientbesöken får vi en pratstund med dr Ivarsson.

*Hej och hå.
Vid årorna
Carla Thulin,
Helsingborg.*

Nattvak

Just nu är emellertid Signe på Svanholmen som tjänstgörande nattvak. RHL:s lokalföreningar i Malmöhus län svarar för nattvak under vardera en månads tid efter ett rullande schema. Nattvakets uppgift är att vid behov tillkalla ambulans och vara behjälplig vid akutsituationer.

”Det är ytterst sällan jag behövt ingripa under de år jag tjänstgjort som nattvak. I år har det hittills inte behövts. Men jag förstår att gästerna känner trygghet genom att bara veta att man finns till hands. Jag är så glad och tacksam för allt vad Svanholmen gett mej under årens lopp och det är med stor glädje jag åtager mej uppdraget som nattvak. Jag längtar faktiskt hit lika mycket nu som förut om åren.”

Lönsamt

Vi frågar honom hur han ser på det slag av konvalescentvårdsverksamhet som bedrivs på Svanholmen.

”Jag är helt positivt inställd till denna form av verksamhet och jag tror faktiskt också att det är ganska lönande för ansvariga sjukvårdshuvudmän. I flera fall har man kunnat förkorta sjukhusvistelsen med 1 veckas tid genom att remittera patienterna hit. Och vi skall komma ihåg att många av patienterna som kommer hit skulle antagligen ha utnyttjat sjukvården i sin hemkommun om dom inte haft möjligheten att få komma hit. Ur rent medicinsk synpunkt är det otvivelaktigt så att en tids vistelse här kan ha stor betydelse. Luften är ju för de flesta hälsosam och sen skall vi inte glömma bort att miljöombytet och umgänget här kan bidra till ett förstärkt psykiskt välbefinnande. Jag tycker RHL skall slå vakt om sin konvalescenthemsverksamhet. Den har fortfarande en uppgift att fylla eftersom ju behovet av konvalescentvård för hjärt-lungsjuka inte har minskat.”

Ordförande i Stiftelsen Svanholmens Vilohem heter Evert Mathiasson och vi träffade honom tillsammans med landstingsråden Bengt Holgersson och Viking Tell från M-landstinget.

Dr Tord Ivarsson kollar blodtrycket på Carla Thulin, Helsingborg. Syster Gunnel hjälper till.

”Under senare år har vi kontinuerliga sammankomster med landstingsråden för hälso- och sjukvårdsnämnden och socialnämnden och eftersom Viking Tell inte varit på Svanholmen tidigare så tyckte vi det passade bra med ett sammanträde som vi kunde kombinera med att visa anläggningen. Under mina 12 år som ordförande i Stiftelsen har det varit glädjande att se hur alla arbetat för att förbättra förhållandena på Svanholmen och det bästa betyg vi kan få är alla nöjda gäster som vistas här. Vi är medvetna om att det

kan finnas brister men då är det vår bestämda vilja att rätta till dessa så snabbt som möjligt.”

De båda landstingsråden är imponerade över allt ideellt arbete som läggs ner inom RHL:s organisationer för att driva en anläggning som Svanholmen och Bengt Holgerssons ord får bilda avslutning på detta reportage om Svanholmens Vilohem.

”Inom landstinget är vi beredda att satsa på den här verksamheten och Svanholmen kommer framledes att få vårt stöd så länge det drivs i samma anda som nu.”

Från vänster ser vi Stiftelsens ordf Evert Mathiasson i samtal med landstingsrådet Viking Tell, Emmy Nilsson och Anna Nilsson.

SVANHOLMENS VILOHEM

"Fastigheten Svanhals 1³ uti Osby socken har tillkommit vid ett år 1819 den 10 dec fastställt enskifte å Svanhalls by med en areal av 25.8 hektar, allt avrösnings jord. Till styckningsfastigheten hör bl a andel i vägar och grustag som avsatts såsom samfällda vid enskiftet inom Svanhalls by. Dessutom hör rätt till fiske i samfällda vatten i Svanhalls sjö."

Ja, detta kan man läsa om i gamla köpehandlingar. I de hjärt- och lungsjukas ägo har dock Svanholmen bara varit sedan 1951. Från dåtida protokoll finner vi att Malmöföreningen undertecknade köpeavtalet den 11 maj 1951 och att köpesumman var 55.000:- kronor. Föreningarna i Lund, Ystad och Trelleborg var med från början och var representerade i en särskild driftskommitté.

Var det då man fick för de 55.000:- kr?

Jo, man fick 12.000 m² mark, en huvudbyggnad i 2 våningar och en annexbyggnad, också den i 2 våningar. Sedan fick man 5 små röda stugor med vita knutar innehållande vardera 1 st vedkamin och 1 st fotogenlampa.

Detta var alltså det paradiset som väntade på förväntansfulla lungpatienter från Malmöhus län. Patienter som av samhället var avstängda från konvalescentvård på sjukvårdens konvalescenthem.

Sju kronor om dagen

Sommaren 1951 kom 119 patienter – eller gäster som vi alltid föredragit att kalla oss – till Svanholmen och vistades där 2.066 dagar. Dagavgiften var då 7:- kr för vuxna och 4:50 för barn.

Under dessa första pionjärår tiggades det ihop möbler, mattor, glas och porslin för att få det hela att gå ihop ekonomiskt. 1953 blev det ekonomiska åtagandet för föreningarna i Lund, Ystad och Trelleborg för stort och föreningen i Malmö fick ensam ta ansvaret för den fortsatta verksamheten. Det blev ett par oerhört arbetsamma och hårda år. 1956 fanns endast 200:- kr i rörelsekapital inför starten i maj månad, men trots detta lyckades man öppna som vanligt.

Stiftelsens dåvarande ordförande, Gustav Bengtsson, var dock re-

---

Text: Åke Magnusson

---

dan då på det klara med att Svanholmen var en angelägenhet för hela länet och att Centralorganisationen borde övertaga skötseln och driften av hemmet. Så skedde också 1959 och samma år fick man 35.000:- kr av landstinget för upprustning av matsal och dagrum. Under hela 60-talet följde så en intensiv kamp för att rusta upp konvalescenthemmet. Stugorna försågs med el-ljus och vatten; nytt dagrum byggdes i anslutning till matsalen; 2 vattenklosetter installerades och de gamla torrassen blev allt mindre utnyttjade. Allt eftersom verksamheten ökade och driftsformerna stabiliserades blev också stödet från landstinget och Malmö kommun större. Detta till trots så måste medlemmarna själva rycka in med arbetspatruller under lördagar och söndagar för att snickra, måla och tapetsera. Under en 10-årsperiod utförde dessa arbetspatruller en arbetsinsats som inte går att mäta i pengar. Man var helt enkelt besjälad av en idé som man helhjärtat trodde på.

Kraven på bättre komfort växte sig allt snabbare. De gamla stugorna byttes ut mot nya ändamålsenliga och 2 nya gästpaviljonger byggdes.

Jag har velat ge den här lilla historiska återblicken för att ge såväl dagens gäster som dagens ansvariga sjukvårdspolitiker en tankeställare. Svanholmens 32-åriga verksamhet har kostat "blod, svett och tårar" för hjärt- och lungsjukas organisationer i länet. Men det har också visat att det är möjligt att i samförstånd med de sjukvårdsansvariga skapa ett modernt och ändamålsenligt konvalescenthem för hjärt- och lungsjuka.

Dagavgifternas storlek och landstingets stöd under gångna år

År	Dagavgift	Lands- tingsbidrag
1951	7:- kr	-:- kr
1955	9:- kr	5:- kr
1960	14:- kr	8:- kr
1965	18:- kr	13:- kr
1970	35:- kr	23:- kr
1975	55:- kr	33:- kr
1980	135:- kr	75:- kr
1983	200:- kr	120:- kr

Svanholmens Vilohem är vackert beläget intill Svanshallsjön ca 6 km nordväst om Osby. Hemmet förfogar över 23 platser, samtliga enkelrum. Genom att Svanholmen tar emot även maka eller make och dessa båda då vistas i enkelrum med extrabädd, kan antalet gäster under högsäsongen öka till omkring 26-28 stycken.

Våra konvalescenthems betydelse då det gäller att återföra hjärt- och lungsjuka människor till ett normalt liv i samhället eller att i förebyggande syfte nedbringa återfallsprocenten, kan ej nog värdesättas.

De hjärt- och lungsjuka har i Svanholmen ett sådant konvalescenthem. Under månaderna april-september erbjuds de här möjligheter till en tids vila och rekreation.

Svanholmen är det enda av RHL:s konvalescenthem som har ett antal fristående familjestugor och gästpaviljonger utspridda på den stora tomt. Varje sådan stuga har eget sällskapsrum, men för den gemensamma trevnaden finns givetvis ett alldagrum som är placerat i huvudbyggnaden. I en särskild sällskapspaviljong träffas man för att avnjuta en stunds underhållning eller spela bingo. Svanholmens bibliotek har under årens lopp vuxit sig allt större och omfattar nu ett par hundra volymer.

För den som vill motionera är det också väl sörjt. Hela omgivningen är full av promenadstigar och vill man ta en tur på sjön så finns det 2 båtar till förfogande.

Vårt måtto är att ingen skall behöva avstå från en Svanholmsvis-

Infarkt-rehabilitering i Luleå

Text: Henry Johnsson

1978 började en idé att ta form hos några av föreningens eldsjälur i anledning av den obefintliga eftervården för hjärtinfarkt-drabbade luleåbor.

Kunde möjligen gymnastik i lämpliga former och doser vara ett vettigt alternativ?

Vi gjorde läkare på Luleå lasarett uppmärksamma på bristerna som fanns i eftervården, och vädjade om stöd och hjälp med utbildad personal vid igångsättande av

telse på grund av kostnadsskäl. Landsting och försäkringskassa betalar större delen av vårdavgiften. Själv betalar Du som konvalescent aldrig mer än vad det kostar att bli intagen på sjukhus. Du kan, som vi tidigare nämnt, också ta med Dej maka eller hela familjen till Svanholmen. Kostnaden för anförvant är så låg att det knappast lägger hinder i vägen.

Vill Du ha ytterligare upplysningar om Svanholmen så kontakta kuratorn på sjukhuset, handikappkonsulenten eller distriktsköterskan så hjälper dom Dej till rätta.

Medlemmar i RHL kan givetvis också med fördel vända sej till sin lokalförening och på Svanholmens expedition står vi alltid till tjänst.

SVANHOLMENS VILOHEM

**Adress: Hallarydsvägen
283 00 OSBY
Tel 0479-117 14**

Expeditionen i Malmö är öppen helgfria måndagar, onsdagar och fredagar mellan kl 10.00-12.00 under månaderna april-september. Telefon till expeditionen är 040-18 66 10.

Ansökan om vistelse och läkarintyg skall skickas till

**Svanholmens Vilohem,
Box 21035, 200 21 MALMÖ 21.**

hjärtrehabiliteringsgymnastik, men fick ett nekande svar, tyvärr, varken personal eller lokaler fanns att tillgå.

En undersökning bland våra medlemmar utfördes och när ett positivt intresse syntes föreligga, ordnades lokal och anställdes gymnastikledare med tankegångarna att friskt vågat är hälften vunnet.

En gång i veckan träffades ett 10-tal personer regelbundet och utövade lättare gymnastik. Vi som dragit igång verksamheten kände många gånger oro för att vi lockat in kamrater till en för jobbig verksamhet med överansträngda hjärtan som följd. En sak som vi fordrade var att minst 6 månader förflutit från utskrivningen från lasarettet, till deltagande i gymnastiken.

Hösten 1979 var intresset bland medlemmarna för verksamheten så stort att vi ansåg oss nödsakade att starta ytterligare en grupp.

Max 14 personer

En gymnastikgrupp av denna typ bör av många orsaker inte bestå av mer än maximalt 12-14 personer.

Verksamheten började nu att bli för omfattande för att vi själva skulle klara allt till full belåtenhet. Kontakt togs med Luleå korpen, som efter överläggningar sedan dess övertagit ansvaret för anskaffande av lämpliga lokaler samt utbildad personal att leda gymnastiken. Verksamheten har växt oavbrutet till glädje för oss som startade upp det hela, men även till synbarlig glädje och nytta för alla deltagarna.

I dag (april 1983) pågår gymnastik 3 ggr i veckan. Vi har den stora förmånen att få hålla på i kommunens Servicenter i Luleå, där vi även kan bedriva en stunds vattengymnastik varje gång, samt avsluta, för dem som vill, med bastubad. Vid varje tillfälle kommer mellan 12-20 medlemmar.

Under den tid som denna rehabiliteringsverksamhet pågått har tanken funnits att någon form av eftervård borde finnas från lasarettets sida under tiden från utskrivningen till början av "vår" hjärtträningsgymnastik.

Den 20 mars 1982 hade vi ett medlemsmöte där vi inbjudit dr

Anders Henriksson från Luleå lasarett att hålla ett anförande om hjärtinfarkt, orsaker, behandling och eftervård. Han redogjorde då för den eftervårdsverksamhet som pågått i 2 års tid vid lasarettet i Oskarshamn, där man genom en sammanställning av materialet kunnat påvisa kortare vårdtid och färre sjukpensioneringar.

Mötet beslutade att ett upprop skulle avfattas som sedan under-tecknades av samtliga mötesdeltagare. Uppropet sändes i första hand till läkarkåren på Luleå lasarett, som efter godkännande under-tecknade densamma, och returnerade den till oss. Styrkt av framgången beställdes tid hos landstingsrådet Holmqvist som tillsänts ett ex. av uppropet. Även Holmqvist visade intresse för vårt förslag och lovade stödja oss helhjärtat. Holmqvist erbjöd oss även att personligen kontakta lasarettssdirektör Orava och meddela honom sin uppfattning i frågan, samt rådde oss att översända vårt material samt beställa tid hos honom.

Vi fick tid för besök hos Orava som studerat vårt upprop samt utredning och kommit fram till den slutsatsen att ett arrangemang av detta slag var såväl ekonomiskt som värdmässigt fullt motiverat. Dir. Orava lovade att stödja vårt förslag och medverka till att förverkliga detsamma.

Den 18 jan. 1983 togs ytterligare kontakt med Luleå lasarett för information om hur ärendet framskridit. Det visade sig att glädjande saker utförts. Man hade gjort en undersökning vilka personella och materiella resurser som utfordras, och konstaterat, att 1/4 sjukgymnasttjänst erfordras, och utrustning för cirka 35.000:-. Ärendet togs upp vid sammanträdet den 18 mars där det beslutades att bifalla våra krav. Verksamheten kommer att påbörjas under 1983 enligt våra riktlinjer och önskemål.

Med envishet och väldokumenterade underlag, samt bearbetande av myndighetspersoner, kan man komma en bit på vägen när det gäller förbättrande i handikappfrågor.

Vi i Luleå är glada och tacksamma för den förståelse som visats från såväl kommun som landsting.

Vi hoppas att våra erfarenheter kan vara till vägledning och hjälp för andra föreningar med likartade problem som våra.

Utställning, konferenser och kongress!

Bo Månsson på förbundskansliet deltog första veckan i maj under Handikapp 83 i Göteborg som avslutades med HCK:s allra första kongress. Bosse berättar här om förberedelser, genomförande och ger också en del personliga kommentarer till det som hände under veckan i Göteborg.

Redan under Handikappforum i Göteborg 1981 väcktes tankarna på att RHL skulle ha en egen, permanent utställning. Men det är ofta långt mellan ord och handling. Först på hösten 1982 diskuterade vi på kansliet hur en sådan utställning borde se ut: tre "självständiga" enheter som presenterade lungsjukdomar, hjärtsjukdomar och slutligen en enhet som skulle behandla förbundets organisation och verksamhet.

Förbundets informationskommitté arbetade fram ett mer preciserat förslag, tidsplan och kostnadskalkyler. Detta skedde nu i våras. Efter att förbundsstyrelsen godkänt förslaget (som också innehöll broschyren "Dä syns int", blev det bråttom.

Bråttom, bråttom!

Utställningsskärmar inköptes, tecknare engagerades, texter tas fram, tryckerier kontaktas osv. Den som drog det tunga lasset på det här området var Hasse Lundström från FHLIS (TACK! Hasse).

Materialet skulle vara klart måndag morgon samma vecka som Handikapp 83 skulle öppnas.

Jag hämtade skärmarna hos Hasse och broschyrerna direkt från tryckeriet i Södertälje.

Det var nervöst och bråttom, helt lugn var jag först när jag med fullpackad bil lämnade Södertälje bakom mig!

Jag såg utställningen för första gången när jag packade upp den och monterade ihop den i Svenska Mässans lokaler. Perfekt!

Hela veckan var sedan vår monter bemannad med RHL:are som kunde lämna information till de nästan 10 000 besökarna. Här gjorde våra medlemmar från Göteborg en stor insats.

Under tiden 3–6 maj anordnades 12 konferenser inom vitt skilda områden. Självt deltog jag i viss utsträckning i konferensen som samarrangerades av Statens Handikappråd och Riksförbundet för Social och Mental Hälsa (RSMH). Diskussionen gällde övergrepp och rättsosäkerhet inom psykiatrin? – en fråga som vällade uppmärksamhet långt utanför mässhallarna.

Vidare följde jag Handikappinstitutets konferens *Informations-teknologi och dess konsekvenser för handikappade, Socialtjänstlagen – ord eller framsteg*. På denna senare konferens gjorde professor *Sven Thiberg*, *Alf G Ericsson* (NHR) och *Håkan Ceder* (HCK) störst intryck, det var dessa tre som kom med nya synpunkter om tillämpning och tolkning av lagen.

Patientinflytande

Patientinflytandet diskuterades på en särskild konferens. Frågan gäll-

de här främst vilka hinder det finns för patientinflytande.

Socialmedicinaren *Inge Bahn* och professorn *Borgenhammar* menade att landstingspolitikerna och administratörerna har en hel del att vinna på ett ökat patientinflytande.

Lars Östman, RHL, och *Steffan Carlsson*, RSMH redovisade klart varför handikapprörelsen driver kraven om ett ökat inflytande.

Rolf Utberg drabbades av ett svårt astmaanfall och ersattes av undertecknad och *Lars Persson*, HCK, där vi gemensamt talade under rubriken *Varför är det nödvändigt att handikapprörelsen får inflytande över hälso- och sjukvårdspolitikerna?*

Första kongressen!

Lördagen den 7 maj öppnades så HCK:s allra första kongress. Ett stort ögonblick! RHL representerades av *Tord Axelsson* (HCK:s presidium), *Sven Widegren*

(HCK:s styrelse) samt ombuden *Bengt Dahlström, Nils Knutsson, Mary Erixon* och undertecknad. Bland kongressdeltagarna sågs RHL:are som *Stig Karlsson, Växjö, Bengt Hedström, Borlänge, Henry Järevik, Göteborg, Anne-Marie Leibertz, Borås* och *Evald Andersson* från Skellefteå.

Kongressen öppnades med införande av *Gunnar Larsson*, kommunfullmäktigeordförande i Göteborg och av HCK:s ordförande *Bengt Lindqvist*. Bengt Lindqvist talade om frihetsbegreppet kontra rättvisa, om arbetslösheten – särskilt ungdomsarbetslösheten –, om pensionerna och om de differentierade vårdavgifterna.

Ann-Marit Saebones från Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, FFO, i Norge talade om handikapprörelsens ansvar i internationellt perspektiv.

RHL ledde kongressen!

Tord, Mary och Inge-Britt Lundin, RfCf, valdes till presidie och därmed att leda kongressens arbete. Inte dåligt: tre representanter för hjärt- och lungsjuka som dessutom skötte sitt arbete utomordentligt bra.

Efter genomgång av verksamhetsberättelse, ekonomi och andra traditionella kongressfrågor vidtog så debatten.

Första punkten det hettade till på var behandlingen av HCK:s handlingsprogram: avsnittet om fosterdiagnostik.

Frågan hänsköts till ett speciellt redaktionsutskott, som lyckades så väl att kongressen med ett par tillägg också här beslutade om en gemensam ståndpunkt.

Denna kongress har alltså gett oss ett gemensamt handlingsprogram, där vi vet vilka frågor som bör prioriteras.

Halv seger för RHL

Vårt förbund hade motionerat om inrättande av en särskild handikappombudsman – offentligt anställd –, men lyckades bara till hälften, kongressen beslutade att frågan skall utredas närmare.

Så valen: Bengt Lindqvist omvaldes till ordförande. Barbro Carlsson och Tord Axelsson valdes till 1:e vice ordförande respektive 2:e vice ordförande.

Kongressen antog tre uttalanden (dessa återfinns på annan plats i tidningen).

Jag vill avslutningsvis kommentera ett par saker ur rent personligt perspektiv. Vi har inom HCK och RHL blivit mer och mer duktiga på utställningsverksamheten. Tyvärr var organisationernas utställningar skilda från fackutställningen, hoppas det blir möjligt med en ändring i framtiden.

Jag ser det som en fördel att HCK inte längre arrangerar konferenserna ensamma utan deltar som samarbetspartner.

Kostnaden för deltagarna är för hög. 200:- är en saftig summa som borde kunna pressas, kanske redan nästan år?

Kongressen har definitivt kommit för att stanna. Deltagandet från de olika Läns-HCK-organisationerna medförde att debatten fick friska inslag som den tidigare saknat.

En stimulerande vecka som lovar gott för framtiden!

Text: Bo Månsson

Den kostar lite mer. Men i gengäld ger den dig mycket mer.

Den ger dig Mercedeskänslan. Den unika kombinationen av komfort, säkerhet och prestanda.

Hela bilen, allt från grundläggande konstruktionsprinciper till sammansättningen av enskilda detaljer, berättar om Mercedesteknikernas strävan att ge dig det allra bästa.

När får vi bjuda på en provtur?

PHILIPSONS

Billhuset med service över hela landet.

Nu har vi NYTT NAMN!

Föräldraföreningens konferens och årsmöte hölls i år i Örebro, den 23–24 april. Det var glädjande många deltagare i år, drygt 150 personer. Alla verkade nöjda med arrangemangen, trots att man på grund av det stora deltagarantalet var tvungna att dela upp inkvarteringen på två hotell. Båda hotellen låg dock i centrala Örebro, på bekvämt gångavstånd från varandra, så det blev ändå gott om tid till att lära känna nya ansikten, prata och diskutera.

Själva konferensen anordnades i Medborgarhuset, som ligger i direkt anslutning till ett av hotellen. Nytt för i år var konferensexpeditionen, som sköttes av kontaktföräldrarna i Örebro, Ciri Andersson och Lillemor Larsson. Den öppnades redan klockan 9.30 på lördagsförmiddagen och där fick alla deltagare anmäla sig, för att få namnskylltar och placeras ut i sina respektive diskussionsgrupper. Dit kunde man också vända sig om det var något man undrade över eller behövde hjälp med. Örebro kommun bjöd också de av deltagarna som ville på en ca 2 timmar lång, guidad, busstur runt i Örebro. Detta skedde också på lördag förmiddag, före konferensens början.

Klockan 12.00 samlades barnfamiljerna i en av lokalerna, för att träffa barnflickorna och tillsammans med dem komma överens om helgens barnaktiviteter. Man hade bl a fått låna leksaker från ett daghem i närheten och böcker från stadsbiblioteket. Någon hade haft med sig serietidningar, och ritblock och kriter fanns i överflöd.

Efter detta samlades alla deltagare i lokalen Mältaren, för att tillsammans äta lunch. När så alla, förhoppningsvis, var mätta och belåtna, startade själva konferensen med att Britt-Marie Östman, i sin egenskap av ordförande, hälsade alla välkomna och höll ett kort inledningsanförande. Därefter var det dags för överläkare Åke Gyllensvärd, Danderyds Sjukhus, (dessutom föreningens förre ordförande) att prata om hjärtats utveckling hos fostret. Tillfälle gavs även deltagarna att efteråt ställa egna frågor.

Text: Lillemor Larsson
kontaktförälder, Örebro

Klockan 14.30 var det så docent Per Zetterqvists tur att tala. Hans ämne var: Ar hjärtfel ärftligt? – Information om genetik. Detta är ju någonting som de flesta av oss ibland funderar över och även här gavs tillfälle att ställa frågor.

Efter kaffepausen var det så dags för årets diskussionsämne: När och hur pratar man med det sjuka barnet och kamrater om sjukdom och behandling? Hur berättar man för syskon och kamrater att ett barn har dött? Doktor Björn Redin från Regionsjukhuset i Örebro inledde med att berätta om den informationsfilm som medlemmarna i Örebro län fått i uppdrag att göra. En film som bl a ska kunna användas som underlag, när man informerar om sitt barns handikapp ute på skolor, daghem och liknande. Den har nu framskridit så långt att manus är klart och doktor Redin sade att han var tacksam för synpunkter på detta.

Sedan talade Gunlög Marnell om problematiken runt det här med information och ställde en del frågor, som sedan skulle diskuteras ute i de olika grupperna. Diskussionerna pågick sedan i ca 2 timmar ute i de olika grupprummen, innan man klockan 18.00 bröt för dagen.

Klockan 19.30 återsamlades man för att tillsammans avnjuta supén. En trubadur hade engagerats för att leda allsång och sjunga egna visor under tiden man åt. Sedan gick kvällen fort under allmänt glam och prat.

Uppföljning

Dagen därpå startar man redan klockan 9.00 med att Britt-Marie Östman berättade om sin långtidsuppföljning av hjärtopererade barn. Hon har valt ut en testgrupp som hon nu reser runt och intervjuar. Det ska bli spännande att

Föräldraföreningen informerar

höra slutresultatet av den här undersökningen.

Därefter kom docent Björn Bjarke och talade om Ultraljud – en undersökningsmetod i utveckling. Han visade också ett bildband om hur metoden fungerar rent praktiskt.

Efter en kaffepaus började sedan årsmötesförhandlingarna. Vid genomgången av verksamhetsberättelsen visades bl a diabilder från sommarens seglarläger, som tydligen varit en succé och man pratade en del om kommande aktiviteter. Kerstin Palmer (tidigare Andrén) avgick på egen begäran ur styrelsen och avtackades med blommor. Sölve Ståhl går in som ordinarie styrelseledamot efter Kerstin.

En viktig punkt på dagordningen var förstås "Förslag till dagordning" där styrelsen föreslog årsmötet att stryka ordet "lung" ur Föräldraföreningens namn.

Nytt namn

Bakgrunden till den föreslagna ändringen är att FF's namn vid otaliga tillfällen lett till förvirring och missnöje, då det ofta har förväntats att Föräldraföreningen skall arbeta lika aktivt för de lungsjuka barnen som för de hjärtsjuka. Då Föräldraföreningen sedan starten så gott som uteslutande bestått av föräldrar till hjärtsjuka barn har det alltid varit naturligt att arbetet varit inriktat på denna grupp. Dessutom är de allra flesta lungsjuka barnen astmatiker eller allergiker, och de har då en naturlig tillhörighet till RmA (Riksförbundet mot Astma Allergi). Det finns också en överenskommelse mellan RHL och RmA att inte rekrytera medlemmar från varandras områden.

En strykning av "lung" ur namnet innebär m a o ingen förändring för föreningens arbete och lungsjuka barn är även i fortsättningen välkomna i föreningen. "Föräldra-

Information från FRISKVÅRDS- KOMMITTÉN

Kommittén har under verksamhetsåret bestått av:

ordförande **Nils Knutsson**
ledamöter **Bengt Hedström**
Åke Magnusson
Nils-Olov Westberg
Henry Järevik
adjungerad **Bengt Dahlström**
sekreterare **Tonie Andersson**

Kommittén har sedan kongressen haft tre sammanträden.

Friskvårdskommittén fick av RHL:s kongress 1982 i uppdrag att genomföra en Friskvårdskampanj och en motionsledarutbildning med följande start av motionsgrupper.

Friskvårdskampanjen pågick den 15/9 1982 till 15/3 1983 och engagerade flertalet av föreningarna. Olika friskvårdsaktiviteter berättigade till poäng och föreningarna delades alltefter medlemsantal in i fem olika klasser med var och en ett 1:a, 2:a och 3:e pris om 1 000:-, 500:- och 250:- kr. (Segrarna i varje klass presenteras i cirkulär nr 7, Status majnummer samt i Friskvårdsbulletinen som utkommer i maj).

En cykel utlottas bland friskvårdande medlemmar som lyckas sluta röka under kampanjen.

Friskvårdskommittén har under verksamhetsåret haft en stående friskvårdsruta i Status.

Friskvårdskommittén genomförde under verksamhetsåret en motionsledarutbildning i Malmöhus län i samarbete med ABF-KORPEN.

Under hösten startade 11 motionsgrupper med sammanlagt 185 deltagare. Verksamheten finns redovisad i en rapport utsänd till samtliga centralorganisationer (CO:n).

föreningen för hjärtsjuka barn och ungdomar" är helt enkelt en riktigare "varudeklaration".

Under denna punkt hade även styrelsen ett förslag till tillägg i § 3, som innebär ett förtydligande om stödjande medlemmars rätt till medlemskap. Årsmötet beslutade enhälligt att bifalla styrelsens förslag till stadgeändring.

Man avslutade konferensen med lunch och skildes åt för att förhoppningsvis träffas nästa år igen – någonstans i Sverige.

Populärt resmål i Västmanland är Skultuna Mässingskammare med utställning av gammal mässing.

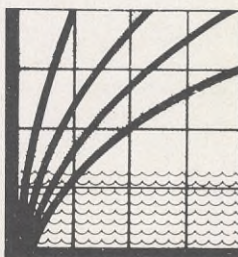
Fabriksförsäljning av mässing, kokkärl och folie till låga priser.

Öppettider:
måndag-torsdag 14.00-19.00
fredag 14.00-18.00
söndag 12.00-15.00
13/6-12/8 10.00-15.00

Gratis entre och parkering.

För gruppbesök ordnas guidning efter överenskommelse per tel nr 021-750 80.

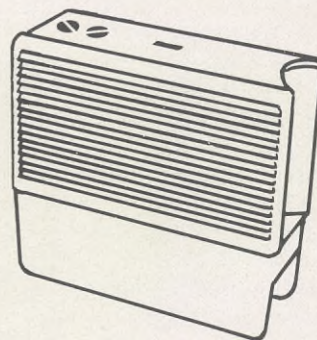
DEFENSOR LUFTFUKTARE

— för bättre hemkomfort —

TORRA DIAGRAM, LUFT OCH VATTEN

*Något att räkna med
för hälsans skull.*

Den relativa luftfuktigheten i ett rum där människor vistas bör inte understiga 40 %.

Torr luft påverkar människan negativt. Speciellt gäller detta personer med allergiska besvär, men även personer utan egentliga besvär i luftvägarna påverkas i längden negativt.

Defensor®

För val av rätt
luftfuktare tala
med oss.

Ingenjorsfirman SELEKO AB
Box 19130, 104 32 Stockholm, 08-16 00 90

Hänt sen sist...

RHL

Regionkurs. (E, F, G och H). Kursen hölls på Fredensborgs herrgård i Storebro och anordnades i samverkan med Ädelfors folkhögskola och ABF i Kalmar län.

Första dagen ägnades åt ämnen som mötesteknik, styrelsearbete och arbetsfördelning inom en förening och dess styrelse.

Andra dagen informerade Nils Knutsson, som också var kursledare, om RHL:s friskvårdskampanj.

Särskilt diskuterades RHL:s målsättningsprogram om lungsjukvård, hur man skall få fram cirkelledare och hur utbildningen av dessa skall skötas, hjärtinformationen och framför allt samarbete med de hälso- och sjukvårdsansvariga – landstingen. RHL-representant: *Tord Axelsson.*

Riksföreningen för Cystisk Fibros årsmöte i Sundsvall. Närvarande 50 personer. Bengt Dahlström framförde en hälsning från förbundsstyrelsen och riksförbundet samt föräldraföreningen till riksföreningen för Cystisk Fibros årsmöte och erinrade om det mångåriga samarbetet mellan våra organisationer.

Inge Britt Lundin omvaldes till ordförande och Inga Malm omvaldes till kassör.

Beslut om bildande av en forskningsfond togs av årsmötet.

Riksföreningen för Cystisk Fibros har numera fem (5) lokalföreningar som lämnade fylliga rapporter om sin verksamhet under det gångna verksamhetsåret.

Regionkurs för KLM-länen (Ronnebybrunn). Medverkade gjorde även förbundsstyrelsen samt Eliott Nylander.

Kursen öppnades av Gunnel Olausson, CO:s ordförande i K-län, som hälsade alla välkomna innan hon överlämnade ordet till överläkare Christian Ohlin som informerade om olika hjärtoperationer.

Lördagen ägnades helt åt den nya hälso- och sjukvårdslagen och med Gun Bergmudd från Vårdskolan som föreläsare.

Grupparbete, redovisning och diskussion avslutade dagen. Söndagen inleddes av Åke Olsson, ABF, som gick igenom blanketterna för VUN-bidrag. Därefter var det förbundets tur att disponera resten av dagen med att gå igenom i första hand samarbetsfrågor inom kursen, kongressmotioner samt aktuella arbetsuppgifter. RHL-representant: *Bo Månsson.*

Regionkurs för WXYZ-länen (Borlänge). Kursen öppnades av Bengt Hedström, CO:s ordförande i W-län, som hälsade alla välkomna, varefter Sven Bergström presenterade sin förening och sin hembygd, Borlänge. Tillsammans med Henrik Larsson, Brunnsvik och Lars Holmbom, ABF gick Bo Månsson igenom hur samarbetet fungerat inför regionkursen.

Därefter gjorde Månsson en uppföljning från reg kursen -82 innan det var tid för ett grupparbete kring kongressmotionerna. Söndagen inleddes med en redovisning av grupparbetet innan kommunalrådet Lars-Erik Skoglund informerade om sina erfarenheter av Socialtjänstlagen. Efter ytterligare ett grupparbete kring aktuella arbetsuppgifter med efterföljande redovisning och diskussion och en kort presentation av FALU-metoden, avslutade Bengt Hedström kursen. RHL-representant: *Bo Månsson.*

Konferens för "Barn med medfödda hjärtfel" i Uppsala. Ur programmet: Information om föräldraföreningen av Gunlög Marnell. Medicinska undersökningsmetoder av Barnkardiolog Magnus Mickaelsson, kirurgisk behandling av Torkel Åberg, hjärtkirurg.

Familjesituationen – Sociala och psykologiska aspekter av Gunnel Persson, kurator, samt förälder till hjärtsjuka barn.

Uppläggning av konferensen: Föreläsningar under förmiddagen i undersökning och behandling med bla demonstration av ultraljudundersökning. RHL-representant: *Gunlög Marnell*

Hjärtats dag i Dorotea. Söndagen den 15 maj 1983 hade lokalföreningen i Dorotea anordnat Hjärtats Dag i Medborgarhuset i Dorotea. Denna gång samlade arrangementet ca 150 åhörare. Som alltid hade man ordnat ett fint HD.

Föreningens ordförande Ragnar Wikström hälsade välkommen och talade om föreningens och RHL:s målsättning och verksamhet. Distriktssköterskan i Dorotea Svea Söderström talade om betydelsen av friskvård och om landstinget i Västerbottens friskvårdssatsning. Tord Axelsson talade om förbundets verksamhet och vår friskvårdskampanj samt om betydelsen av information om hjärt- och lungsjukdomar, riskfaktorer och om betydelsen av samgående i lokalföreningar.

Departement organisationer myndigheter

AMS-kommittén. Diskuterades en hel del kring olika frågor som hade med förmedlingens effektivitet att göra. Framförallt fördes detta resonemang ut ifrån värderingar som man kanske inte är van vid. Risken finns att utredningsarbetet mer kan komma att handla om effektivitet i arbetet på förmedling av arbete efter de önskemål som arbetsgivarna har och mindre efter de önskemål de arbetssökande framställer. Kände lite av gamla tider och ensidiga krav över diskussionen.

Att förmedlingen även skall se till att de svaga grupperna på arbetsmarknaden och då kanske framförallt de handikappades svårigheter att få arbete särskilt skall prioriteras i utredningens arbete kom inte fram. Talade med flera av kommitténs ledamöter och vi var överens om att föra fram dessa frågor vid nästa sammanträde.

I övrigt diskuterades kring praktik- och vikarieförmedling och möjligheterna till att konjunkturbestämma arbetsförmedlingens arbetsstyrka. RHL-representant: *Tord Axelsson.*

Samhällsföretags referensgrupp. Tidigare fanns inom företaget knappast någon form av introduktionsutbildning för anvisade handikappade. Redogjordes för en utbildningsplan som innehåller såväl grund- som fortbildning i yrkesteknik, men även grundvux och svenska för invandrare.

Alla företag skall lämna utbildningsplaner och även redovisa sin verksamhet och sina erfarenheter.

Genomgicks arbetet med utredningen och förslag om sociala målen för verksamheten. Våra krav på att begreppet "minst halvtid" skulle tas bort lyckades ej pga de avtal som gäller på arbetsmarknaden och även rent försäkringsmässigt. Skrivningen skulle dock bli så att kravet på effektivitet lindrades.

För budgetåret 83/84 räknar man med att nettoökningen på anställda blir 7% eller 1 400 st anställda. Till arbete på öppna marknaden kommer att överföras under året högst 230 personer mot beräknade 500 personer.

Frånvaron har sjunkit 82/83 till 27% mot 29% året före. Särskilt har långtidsfrånvaron minskat. Man utreder nu närmare orsakerna till den höga frånvaron och då skall man även se över frågor kring hur de som är borta längre eller slutar utan angiven orsakar har klarat sig, eller rättare sagt, vad som har hänt som gör att de ej kommer tillbaks till verkstäderna. RHL-representant: *Tord Axelsson.*

AMS-kommittén. Sammanträdet gällde översyn av Arbetsmarknadsverkets ansvarsområde. Närvarande 18 personer.

Kommitténs tidigare ordförande, landshövding Ingemar Mundebo har entledigats och som ny ordförande har regeringen utsett förvaltningsdirektör Gunnar Grenfors, vilken ledde sammanträdet.

Kommittén har av regeringen erhållit nya direktiv för sitt arbete vilket innebär att arbetet mer skall inriktas på att komma med förslag till hur arbetsförmedlingens arbete skall kunna effektiviseras för att fler skall komma ut i arbete och att då särskilt de handikappades situation skall bli föremål för särskild uppmärksamhet. Utredningens kansli har varit ute i landet för att få en bild över de svårigheter förmedlingen f n arbetar under, vilket rapporterades om. RHL-representant: *Tord Axelsson.*

SHR:s styrelse. Redogjordes för ett projekt som drivs av Stock-

holms läns landsting och DHR om förstärkt socialt innehåll i rehabiliteringen i samverkan med rehabiliteringskliniken vid Danderyds sjukhus.

Remissyttrande om tandvårdsutredningens betänkande antogs. Man är i yttrandet kritisk mot att man ej tagit upp tandvården för handikappade närmare och att man ej heller berört kostnadsaspekterna och ersättningsfrågorna närmare.

En utredning angående de kommunala handikappråden redovisades som visar att 249 av landets 282 kommuner har KHR. 226 av dessa 249 är remissorgan i kommunen, vilket är en kraftig ökning.

Av de ärenden man handlagt så har 47,8% behandlat frågor om anpassningen av den fysiska miljön.

Frågor om utbildning och arbete svarar bara för 1% av ärendena. RHL-representant: *Tord Axelsson.*

HCK

HCK:s styrelse. Rapporteras att HCK-aktionen om lönebidragen misslyckades. Regeringen kommer att fatta beslut om 90% av lönen i bidrag och det blir tak på antalet anställda i organisationerna.

Angående differentierade vårdavgifter finns det motioner från M och VPK om slopande av avgifterna samt från S om slopande av 365-dagarsregeln, vilket skulle betyda att pensionärer från första dag får betala vårdavgift liksom de som tillhör sjukförsäkringen.

RHL meddelade att vi är emot S-förslaget som blir negativt för alla pensionärer, och då för våra medlemmar som är pensionerade. RHL förordar fri sjukvård och ej avgiftsfinansiering för dem som har det sämst. RHL-representanter: *Tord Axelsson, Sven Widegren.*

Nytt arbetsutskott valdes där Inge-Britt Lundin från RfCF ingår som repr för medicingruppen. I övrigt blev det ett helt nytt AU, i presidiet ingår Bengt Lindqvist, Tord Axelsson, Barbro Carlsson. Till kassaförvaltare omvaldes Allan Everitt. Diskuterades omkring fördelningen av organisationsstödet där alla förbund får ett påslag på 10%. RHL föreslås även få ett särskilt förhöjt anslag pga tidigare eftersläpning och kraftig utökning av verksamheten = kr 986 000 kr mot kr 805 000 förra bugetåret. Till repr i Statens Handikappråd för medi-

Delegationen för yrkesinriktad rehabilitering (YR). Generaldirektör Bertil Rehnberg sade att situationen på arbetsmarknaden fortfarande är mycket besvärlig och speciellt då för de arbetshandikappade, även om antalet i beredskapsarbete, prövning och utbildning samt anställda i Samhällsföretag och med lönebidrag har ökat sedan föregående år.

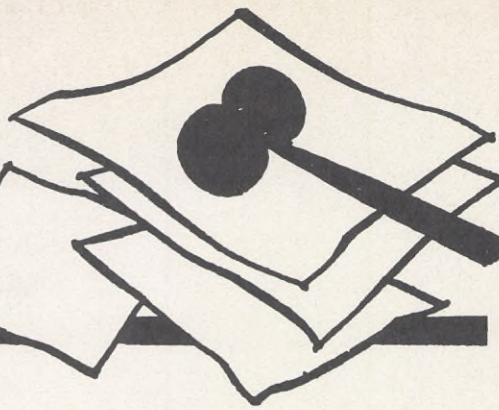
Arbetsförmedlingens service till de sökande har minskat framförallt beroende på den ökade tillströmningen av sökanden men även med anledning av viss indragning av personal pga besparingsdirektiven. Från handikapporganisationernas sida gavs vissa avvikande synpunkter på AMS remissvar på Bilstödskommitténs betänkande vilka skulle beaktas. AMS har fått särskilda medel för att starta en försöksverksamhet för att få ut fler unga förtidspensionärer i arbete.

cingruppen föreslogs och utsågs Berndt Nilsson från Diabetesförbundet och Solveig Johansson ILCO. Tord Axelsson går ner på suppleantplats enligt tidigare överenskommelse om cirkulation av mandatet bland gruppens medlemsorganisationer.

Arbetsmarknadsrådet. Diskuterade och fastställde program för överläggningar med regeringen och arbetsmarknadsdepartementet till hösten. Som krav skall man bli föra fram att man snarast bör ompröva beslutet om tak på antalet anställda med lönebidrag, förstärkning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder för handikappade och om situationen inom samhällsföretag.

Vid nästan sammanträde med den centrala YR-delegationen på AMS skall följande frågor anmälas:

- 1) Hanteringen av tekniska hjälpmedel
- 2) Hur inverkar den 2-procentiga nedskärningen på AMI och AMU verksamheten för de arbetshandikappade, beläggning och väntetider
- 3) Prioritering eller inte av de arbetshandikappade på Af
- 4) AMS petitaarbete för 1984/85
- 5) Hur handläggningen ska ske av de medel (1,2 miljoner kronor) som AMS skall fördela för täckande av handikapp- och invandrorganisationernas merkostnader i samband med förändringen av lönebidragen. RHL-representant: *Tord Axelsson.*

”Gubbarnas” äggsexa gjorde succé

Text: Gertrud Sundqvist
Foto: Foto Dalmas

Ny lokal i Alvesta

Alvesta-föreningen av Hjärt- & Lungsjukas förbund hade söndagen den 8 maj invigning av sin nya lokal i föreningsbyn. Ett flertal medlemmar hade nedlagt ett gott arbete för att få lokalen så vacker som möjligt. Lokalen var dekorerad med påskliljor samt andra blommor. Ordf. Ebbe Carlsson kunde hälsa 60-talet medlemmar välkomna. Knut Ahlqvist, Växjö invigningstalade och önskade föreningen all framgång, han överlämnade ett bordsstandar från förbundet med dess emblem. Från Älmhultsföreningen överlämnade

Hjärt- och Lungsjukas förening i Falun hade i söndags anordnat en trevlig äggsexa för sina medlemmar. Vid de vackert dukade borden samlades 45 hungriga gäster. ”Gubbarna” i föreningen hade stått för arrangemanget. De applåderades kraftigt då de kom in utklädda i plommestop och hög hatt. Gunnar Kans och Börje Wikström Leksand underhöll med dragspels- och gitarrmusik samt roliga historier. Det blev verkligen en dag att minnas. Ett tack till alla som skänkt varor till festen.

dess ordf. Birger Åqvist en väggklocka och Iniz Åqvist överlämnade en handmålade vas. Ett flertal av våra egna medlemmar hade överlämnat olika gåvor. Domkyrkokomminister Jonas Fors, Växjö, höll ett mycket uppskattat föredrag, vilket livligt applåderades. Vår egen sångkör underhöll med vacker sång.

Flottans män

Lördagen den 16 april samlades medlemmarna i RHL från hela Ble-

kinge till en kamratfest i Karlshamn. 120 medlemmar kom till de vackert dukade borden, med kaffe och hembakat bröd. Flottans Män från Karlshamn underhöll med Taube-visor och gamla kända schlager, vilket uppskattades mycket. Under en paus i dansen, bjöds på smörgåsar och dricka. Till Valborg, Elsa, Anna-Lisa, Iris och Doris vill jag sända ett varmt Tack, för att de bredde 400 smörgåsar och kokade gott kaffe. Till Gustav och Aaron, som hjälpte till med borden och dukningen. Tack, skriver *Malin Widén*.

Sista mötet

Föreningen för Hjärt- & Lungsjuka Eskilstuna höll torsdagen den 26 maj vårsäsongens sista möte. Vid mötet som var mycket välbesökt, välkomnades en ny medlem. Föreningen har under våren deltagit i försäljningen av Riksförbundets lotteri, försäljningen har gått bra och 5 000 lotter blev resultatet. Att delta i Riksförbundets lungsjukvårds kurs för cirkelledare valdes Erik Bergqvist. Styrelsen önskade medlemmarna en lång och skön sommar, och man beslutade att återupptaga mötesverksamheten i augusti igen. Efter mötet bjöd föreningen medlemmarna på landgång och kaffe.

Kurs i Luleå

Lokalföreningen för hjärt- och lungsjuka i Luleå har genomfört kursen "Efter hjärtinfarkt".

Vid avslutningen hade vi glädjen att ha lasarettsläkare Anders Henriksson som gästtalare.

Henriksson höll ett fängslande anförande om orsaker till hjärtinfarkt, förebyggande åtgärder samt eftervård. Kursdeltagarna gavs även tillfälle att ställa frågor i ämnet.

Donation från Karlskrona

Avdelningen hade sitt sista möte i maj före sommaruppehållet. Från första halvårshändelser 1983 kan nämnas att föreningen renoverat sin lokal till allmän belåtenhet. Studieverksamheten kanske kan få en puff framåt i de trivsamma lokalerna. Lite målningsarbeten kvarstår dock. 500:- beslöts att doneras till RHL:s forskningsverksamhet. Föreningen bestred kostnaderna för två sjukgymnaster att bevista en kurs i Göteborg. I gengäld ställde de tillsammans med Dr. Lindström upp till aprilmötet och redogjorde för hur hjärtpatienter behandlas efter infarkt för att återkomma till ett aktivt liv. Att föreningen ställde upp var att landstinget ej ansåg sig ha råd att bekosta kursen. Ett referat om detta kanske på annan plats. Föreningen har tecknat sig att försälja 1 000 lot-

ter i rikslotteriet liksom föregående år. Till semesterhemmet i Långasjö anslogs 3 000:-. En hörselslinga har inköpts för de hörselskadades bästa.

Sven sitter kvar

Föreningen för Hjärt- och Lungsjuka i Jämtland hade i lördags sitt årsmöte. Platsen för årsmötet var Rest Hoov, där mötet inramades med först en sång och berättarstund av Jan-Erik Wiik, varefter mötet avslutades med supé med dans till Gunnar Fundin kapell.

Val: Sven Widegren fick förnyat förtroende som föreningens ordförande och som kassör omvaldes Gunnar Lögdberg att för det 39:e året i sträck sköta den ekonomiska biten.

Till övriga styrelsen valdes: John Gärdin, Edvin Backman, Per-Emil Eriksson, med Margit Rasmundsson, Hilding Karlsson, Hadar Dahllöw, Tedde Nyström och Anna-Märta Norberg som suppleanter. Studieorganisateur: Rune Nilsson. Klubbmästare: Margareta Gärdin och Gustav Glad. Revisorer: John L Westvall och Birger Berggren. Stugfogdar och materialförvaltare: Ingeborg Widegren och Ingeborg Backman. Reseorganisateur: Birger Berggren. Ombud för tidningen Status: Sven Widegren. Kontakt med press och Radio-Jämtland: Edvin Backman. ABF-ombud: Rune Nilsson med Sven Widegren som ersättare. HCK-representanter: Edvin Backman, Margit Rasmundsson med Hilding Karlsson och Hadar Dahllöw som ersättare. Valberedning: Margareta Gärdin, Ingvar Gillström och Nils Jansson.

Bland föreningens planerade aktiviteter kan nämnas, deltagandet i den riksomfattande friskvårdskampanjen "Friskvårda" som går ut på att få så många människor som möjligt att komma ut och röra på sej och delta i av föreningen och korpen anordnade aktiviteter. Traditionen kommer även i år ett Hjärtats dag att anordnas i Storsjöteatern den 2 maj, program meddelas senare. På begäran håller även en Finlandsresa på att planeras. Se event. annons under handikapprollen.

FHL kommer även i år att finnas i handikapprollens monter på Expo Norr under Expo norrveckan.

Uttalande

Visa mod och solidaritet – avskaffa de differentierade vårdavgifterna

De differentierade avgifterna i sjukvården har engagerat och uppört oss i HCK mer än vad någon annan fråga tidigare gjort. Vår kamp mot de orättvisa avgifterna har haft stor framgång, men ännu är segern inte vunen, för ännu har inte riksdagen beslutat att avskaffa avgiftssystemet.

Vår framgång beror på våra starka argument, som grundar sig på de faktiska erfarenheterna av avgifterna:

Differentierade vårdavgifter är djupt orättvisa och strider helt mot en solidarisk och jämlik sjukvårdspolitik. De människor som är mest sjuka och har de sämsta ekonomiska resurserna, får betala avsevärt mer för vården än andra.

Differentierade vårdavgifter är rehabiliteringsfientliga. Människor binds vid långvårdskliniker och andra institutioner. Unga förtidspensionärer som utförsäkrats riskerar att förlora möjligheterna till ett aktivt och självständigt liv i samhällsgemenskap.

Differentierade vårdavgifter är förödmjukande för den enskilde och sätter den personliga integriteten ur spel.

Riksdagens socialutskott har i ord anslutit sig till vår kritik, men vi saknar handling. Vårt krav är lagändring. Den skamfläck för svensk sjukvård som differentierade vårdavgifter utgör måste tas bort.

Nu ligger avgörandet i de enskilda riksdagsledamöternas händer. Det är de som inom kort har att ta ställning till frågan om alla medborgare ska ha rätt till god vård på lika villkor.

Därför uppmanar vi våra riksdagsledamöter:

Visa mod och solidaritet; ompröva ett dåligt genomtänkt och orättvist beslut. AVSKAFFA DE DIFFERENTIERADE VÅRDAVGIFTERNA!

Enhälligt antaget på
Handikappförbundens
Centralkommittés
1:a kongress 8 maj 1983

Notiser från handikappmässan i Göteborg

Nej till privat sjukvård

– De som vill misstänkliggöra vård i offentlig regi vinner just nu terräng, liksom de som genom ökade avgifter vill hindra människor att utnyttja vården. Samhället som ansvarig för hälso- och sjukvård är den bästa garantin för en vård för alla på lika villkor. Det är också en garanti för att vårt kunnande i handikapprörelsen, som patienter, tas tillvara. Det är vi som är patienter, som bäst vet var skon klämmer.

Det sade Bo Månsson, ordförande i HCKs (Handikappförbundets Centralkommittés) vård- och rehabiliteringsråd på en konferens om patientinflytande i sjukvården anordnad av SST (Yrkesförbundet Svenska sjukvårdstjänstemän) på Svenska Mässan i Göteborg.

– En viktig förutsättning för att patienter och handikappade i praktiken verkligen skall få inflytande i sjukvården, som det talas om i den nya hälso- och sjukvårdslagen, är patientombudsmän som står helt fristående och obundna från landstingen.

– Den enskilda människan är i vårdsituationen i en väldigt svår och utsatt position. Det kan gälla rätten till liv eller återgången till ett någorlunda normalt liv. Därför krävs det, förutom patienten själv, ombud som till exempel handikapporganisationerna och patientombudsmän som kan bevaka hennes intressen, menade Bo Månsson.

– Den nya hälso- och sjukvårdslagen ger oss nya möjligheter. Men lagen är en ramlag, vilket gör handikapprörelsens inflytande, med all den kunskap vi har, viktigare än någonsin. Ramlagar ger inga ga-

ranterade minimirättigheter. Vi löper risk att få stora regionala skillnader i vården, sade Lars Persson, ombudsman på HCK.

– Finns viljan hos landstingspolitiker och personal att samråda och samarbeta då klarar vi det. Men samverkan hänger på en skör tråd och det är bråttom. Många vill misstänkliggöra den offentliga sjukvården, slutade Lars Persson.

Kommunala avgifter ett hot mot handikappade

– Varför skall man betala dubbelt så mycket för att åka färdtjänst till jobbet om man är handikappad än vad andra betalar som åker buss? Principen måste ju vara att man skall betala lika mycket som den som åker allmänna kommunikationer. Tendensen på senare tid – på uppmaning från centralt håll i text riksdagen – att öka avgifterna för kommunal service är ytterst oroande.

Det sade Alf Ericsson, ordförande i HCKs (Handikappförbundets Centralkommittés) socialpolitiska råd, på en konferens om socialtjänstlagen, anordnad av Samrådsgruppen för socialtjänst och vårdpolitik på Svenska Mässan i Göteborg.

– Vi motsätter oss bestämt alla sådana tendenser av flera skäl. Höga taxor, ja alla avgifter på insatser som skall underlätta handikappades vardag och därmed ge möjligheter till ett självständigt liv, strider mot hela syftet i socialtjänstlagen.

– Lagen talar ju om att handikappade skall leva ett så normalt

liv som möjligt. Det är ju inte fråga om några privilegier att kunna åka till sitt arbete för en rimlig kostnad.

– Dessutom finns det inget som helst ekonomiskt utrymme att ytterligare höja avgifterna för de människor som är beroende av sådan kommunal service. De är redan hårt drabbade av tidigare åtstramningspolitik, menade Alf Ericsson.

– För att kunna förverkliga syftet med Socialtjänstlagen, som riksdagen en gång varit ense om, krävs det nu istället kraftigt förbättrade insatser från stat och kommun, sa Håkan Ceder, ombudsman på HCK.

– Vi är djupt oroade av den fortsatta åtstramningen på den offentliga sektorn. Den tar sig uttryck i att regeringen nu vill halvera kommunernas expansion till mindre än en procent! Kommunerna måste få expandera mer om socialtjänstlagen skall kunna förverkligas.

– En annan viktig förutsättning för att kunna förverkliga lagen är att statsbidragen till hemtjänsten och färdtjänsten behålls och förstärks. Regeringen får inte falla undan för de krafter som vill spara pengar genom att minska på det statliga inflytandet, slutar Håkan Ceder.

Rättelse

Det var hjärt- och lungsjukas Göteborgsavdelning (HLG) som kom på 3:e plats i den femte klassen i Friskvårdskampanjen, med 1782 poäng. INTE HÄLSO som felaktigt uppgivits.

Vinnaren av cykeln blev:
Georg Furberg från Kiruna.

DEN HÄR TIDNINGEN ÄR TS-KONTROLLERAD

Annonsera i TS-kontrollerade tidningar så du vet vad du får för pengarna.

Tidningsstatistik AB Tel. 08-820230

Toppvinst i RHL-lotteriet 1983

SAAB 900 GL 3 d Combi coupe 1983 års modell

Dessutom

Presentkort Domus/Ica

Bordslyster

Artiklar i svenskt smide

Linnevaror, hushållsartiklar m m, m m

**Inga väntans
tider!**

•
Dragning verkställd före
lottförsäljningens början

Försäljningstid
1 april—30 september 1983

•
**Ni ser genast om
lotten ger vinst!**

10.345 värdefulla vinster

De hjärt- och lungsjukas Rikslotteri 1983 — RHL-lotteriet

Härmed beställes

..... st lotter à 5:— att sändas mot postförskott +
porto eller

..... st lotter à 5:— att sändas varje månad fr o m
juni t o m sept. 1983 mot postförskott + porto.
Dragningslista medföljer gratis.

Namn .....

Adress .....

Var god texta

Sänd ej pengar med denna rekv. Status juni -83

Frankeras
med
brevporto

LOTTPRIS
5 KRONOR
REKVIRERA NU

Sammanlagd vinstsumma
över 566.000:—

Vid rekvisition av minst 5 lotter i sam-
sändning — portofritt.

Minst en lott till varje familjemedlem ökar
familjens vinstchans!

RHL-lotteriet
Box 9090
102 72 Stockholm

UR ANNAN
PRESS:

RHL ställer upp i svång- remstider

RHL:s Karlskronåvdelning har haft årsmöte och ett synnerligen välbesökt sådant. Efter en stämmingsfull presentation av avlidna medlemmar vidtogs mötesförhandlingarna.

Ur verksamhetsberättelsen framgick att föreningen har ökat till 302 medlemmar. MÅ-

● Så här ser det telegram ut som hjärt- och lungsjukas lokalförening i Lindesberg skickat till riksdagens socialutskott. Allt i hopp om att vårdavgifterna ska bli rättvisare.

The framed-in space are now filled in by sender.
Anvisningar, se baksidan.
Directions p. 1. o.

Telegram

Nr	Klass	Ord	Datum	Kl.
Tjänst och via				
Till (namn och adress) To (name and address)				
Riksdagens Socialutskott				
Riksdagen				
10012 Stockholm				
Text				
Differentierade vårdavgifter är orättvisa!				
De hindrar rehabilitering!				
De är förödmande!				
De måste avskaffas!				
Högaktingsfullt				
Linde-Nora Lokalförening för				
Hjärt- och Lungsjuka				

Telegram mot orättvis vård

LINDESBERG. Differentierade vårdavgifter är orättvisa och hindrar rehabilitering.

den art som ofta kräver medicinerad sort missgynnar menar Sven Åker...
 R-

KURIREN

Hjärtats dag satsar på kost och friskvård

Hjärtats dag anordnas i Övik tisdagen den 3 maj. Inbjudare till informationen i Öviks församling hem är Öviksföreningen och man förutsätter att många tar tillfället i akt och möter upp till den här samlingen.

Hushållslärarinnan Ingeborg Johansson från Österåsens hälsöhem talar över ämnet: Rätt kost vid hjärt- och kärlsjukdomar.

Västansjö bygdekör hälsar vården med körsång och Riksförbundets friskvårdssakkunnige Bengt Hedström från Stockholm talar friskvård.

Det är femte Hjärtats dag

anordnas i Övik. Vid tisdagens sammankomst i församlingshemmet i Övik visas informationsmaterial och man kommer att ta del av friskvårdsprogrammet för 1982. Hjärt och Lungsjukas-förenings friskvårdskommitté samordnar det hela. Allmänheten inbjudes till hjärtats dag i församlingshemmet i Övik och det är servering.

Å.J.

MÅNADSMÖTE

Föreningen för Hjärt & Lungsjuka har hållit sitt ordinarie månadsmöte i sin föreningslokal Bellmansgatan 1.

Föreningens medlemmar ställde enhälligt upp bakom styrelsens skrivelse till socialdepartementet med protest mot beslutet om differentierade vårdavgifter. Man beslutade även om att tillsammans med andra handikapporganisationer skicka en lista undertecknad av föreningens medlemmar till statsminister Olof Palme.

FOLKET

Örnshöjdsviks Allians

Hjärt och Lungsjuka på vårfest i Nora

Linde och Nora lokalförening för Hjärt och Lungsjuka har hållit vårsamkväm på Nora stadshotell. Nora-medlem-

vad motion betyder för hälsan. Frågor framställdes vilka hon besvarade så alla blev väl informerade.

ningen blir fr...
trar sin...
ne

Information från ASTMAKOMMITTÉN

Kommittén har under verksamhetsåret bestått av:

ordförande **Sven Widegren**
ledamöter **Kerstin Sjöström**
Lars-Gösta Wiman
docent, Huddinge sjukhus
Monika Blomkvist,
sjukgymnast
sekreterare **Tonie Andersson**

Astmakommittén har under verksamhetsåret påbörjat arbetet med de fem punkter som RHL:s kongress 1982 ålade kommittén. Nedan återges de fem punkterna, samt det arbete som kommittén under verksamhetsåret genomfört.

1. Producerande av målsättningsprogram för lungsjukvårdsfrågor. Målsättnings- och handlingsprogrammet som under våren 1982 var ute på remiss i föreningarna finns med som en bilaga till det nya studiematerialet.

Programmet är också lämnat till RHL:s programkommitté för en lämplig utformning i enlighet med det arbete som pågår för att förnya RHL:s målsättningsprogram till kongressen 1985.

2. Framtagande av ett studiematerial på lungsjukvårdsområdet. Ska användas i likhet med "Efter Hjärtinfarkt".

Arbetet med det nya studiematerialet påbörjades direkt efter kongressbeslutet och ligger nu för tryckning på Brevskolan. ABF har lämnat ett produktionsbidrag på 56.000 kr som gör att priset per ex kommer att stanna på 47 kr.

Studiematerialet är utarbetat av Astmakommittén där Toine Andersson står för text, intervjuer och teckningar och sjukgymnast Monika Blomkvist har granskat avsnittet om andningsgymnastik och cystisk fibros. Docent Lars-Göran Wikman har granskat avsnittet om lungsjukdomar och bidragit med de egenhändigt framtagna fotografierna från andningsorganen.

Som bilaga till studiematerialet finns RHL:s målsättnings- och handlingsprogram för lungsjukvård samt Andningsskola, ett rikt illustrerat material.

3. Förbättrad sjukgymnastutbildning.

Genom samarbete med LSR (leg. sjukgymnasters riksförbund) sektionen för andning- och cirkulation, har kommittén påbörjat utarbetandet av ett förslag till vidareutbildning för sjukgymnaster. Ett första utkast har arbetats fram. Det består av

- en temadag om andningsvård vid obstruktiva lungsjukdomar för sjukgymnaster i distrikts- och primärvård
- en kurs för sjukgymnaster som arbetar med lungsjukvård i öppen och sluten vård
- en andningsskola för patienter med sjukgymnast, läkare och sköterska.

Utbildningsförslaget har under verksamhetsåret till viss del provats i Stockholm län där veckokursen genomförts på Huddinge sjukhus i landstingets regi för 50 sjukgymnaster från hela länet. Astmakommittén presenterade RHL och de frågor vi arbetar med i vår organisation.

Överläggningar pågår om startande av en andningsskola på Hud-

dinge sjukhus.

Astmakommittén har tillskrivit UHÅ för att få till stånd en specialutbildning för sjukgymnaster.

4. Forskningsstipendium för sjukgymnaster.

Astmakommittén har under verksamhetsåret sammanställt ett förslag att ett forskningsstipendium på 25.000 kr ställs till förfogande från år 1984, avsett för forskning inom området andningsgymnastik och andningsskola. Stipendiet kan utnyttjas

- som forskningsunderstöd för genomförande av projekt på området eller
- för att vidareutveckla nya rön inom området.

Forskningsresultatet ska sammanställas i en rapport och spridas så att det gagnar de lungsjukas situation i Sverige.

5. Samarbete med de fackliga organisationerna om yrkesbetingade lungsjukdomar samt nordiska förbund inom NHL (Nordiska hjärt- och lungsjukeförbunden). Astmakommittén har under verksamhetsåret påbörjat detta omfattande arbete genom att tillskriva olika fackförbund anslutna till LO och TCO, för att få till stånd ett samarbete vad gäller förebyggande och eftervård samt erfarenhetsutbyte när det gäller miljöfrågorna.

HÄLSORESOR

(ex. Rumänien 20/8 2595:—, 3 v helpension)

REKREATION

(ex. Bulgarien 27/8 1395:—, 1 v helpension)

GRUPPRESOR

(för ex. länsförbunden. Begär offert!)

Allt i resor. Begär katalog!

Tord Axelsson medverkade vid konferens om arbetskada – handikapp – rehabilitering som anordnades av LO i samband med H-83 i Svenska Mässans lokaler i Göteborg.

Konferensen hade samlat över 200 deltagare, såväl fackföreningsfolk, arbetsgivarrepresentanter, kommunfolk och folk från sjukhus, rehabilitering, arbetsförmedling, arbetarskyddsstyrelse och handikapprörelsen.

LO:s ordförande, Stig Malm, talade om LO:s program för "Arbete åt alla – och en solidarisk personalpolitik".

May-Britt Carlsson, TCO, talade om tjänstemännens krav på rehabilitering och fortsatt arbete.

Bengt-Olov Ekenberg, SAF, talade om arbetsgivarnas ansvar och möjligheter till rehabilitering och fortsatt arbete.

Professor Roland Örtengren, Linköpings universitet, höll ett anförande om "Anpassning av arbe-

tet till individen – forskning och utveckling.

Docent Lars Sullivan vid Sahlgrenska sjukhuset talade om medicinsk rehabilitering av arbetsskade.

Lars Baltzari, Riksförsäkringsverket talade om "Möjligheter och hinder i nuvarande arbetsskadelagstiftning".

Byrådirektör Per Silenstam, AMS, talade om "Möjligheter för anpassning av arbetet till individen nu och i framtiden".

Tord Axelsson höll som inledning till en paneldebatt ett anförande om HCK:s och handikappades krav på organisationer och företag i vilket sas att situationen för handikappade på arbetsmarknaden aldrig har varit så besvärlig som den är fn.

Vidare talade han om den lavinartade ökningen av förtidspensioneringen som har skett under de senaste åren och om neddragningen av resurserna för handikappade

inom arbetsmarknadsverket.

Under paneldebatten, som leddes av Lennart Jacobsson från Sveriges TV1 togs många frågor upp om arbetsskadelagstiftningen och de väntetider som finns innan ärendet avgörs m.m., men även en hel om handikappades situation, framförallt då kring det dåliga resultatet när det gäller utplacering av handikappade i reguljärt arbete.

Anpassningsgruppernas ansvar, främjandelagens bestämmelser och utnyttjande, fackliga organisationers ansvar liksom arbetsgivarnas för att fler kommer ut i arbete debatterades.

Arbetsförmedlingens möjligheter till bättre insatser för handikappade blev föremål för en hel del diskussion men även arbetsgivarna och facket fick ta emot en hel del kritik för det ljumma intresse man visar för förverkligande av sina program omn "Arbete åt alla". Såväl fack som arbetsgivare var överens om att handikappade skulle skyddas och beredas arbete inom den reguljära arbetsmarknaden.

En bra konferens även om mycket fokuserades kring arbetsfrågor och lagstiftningen på det området så lyckades jag med att få fram våra frågor och synpunkter, vilket även framgick av den presskommentar som kom efter konferensen.

Pristagare BILDKRYSS NR 4

- 1:a pris 50 kr: L Svensson, Pl 3695, 19992 Enköping
2:a pris 25 kr: Gösta Westerlund, Eklandsgatan 35, 41282 Göteborg
3:e pris: 15 kr: Anna Berger, Box 59, 81600 Ockelbo.

LÖSNING NR 4

TROMBER	AVLADE	UTE REN	IROKES	FK B A	VISARE S	SKANÖR	RAMADE	T S MASAR	VIS FINK	OAMATS	ANKOR
LE	BERÖM	UDD	AKTER	NÄS	RES	IS	LYSA	K	INSE	DRE	UR
PLASK	KLÄ	PLASK	KLÄ	PLASK	KLÄ	PLASK	KLÄ	PLASK	KLÄ	PLASK	KLÄ
YTA	ATOLL	YTA	ATOLL	YTA	ATOLL	YTA	ATOLL	YTA	ATOLL	YTA	ATOLL

Säg Marabou när du vill ha något riktigt gott!

Mmm...
Marabou

Status

nr 6/7

KRYSS

Lösningar skall vara märkta **Bildryss nr 6/7** och måste vara **Status redaktion, Box 9090, 10272 Stockholm**, tillhanda senast den 10 augusti.

Tre priser utdelas som vanligt, nämligen ett på 50, ett på 25 och ett på 15 kronor.

Pristagarernas namn meddelas i Status septnr.

Namn _____ Adress _____ Postadress _____

SÄKERHET

behöver vi alla. Stora företag. Små företag. Privatpersoner. SECURITAS har resurserna, kan tekniken och anpassar bevakningen till just Ert behov. Vare sig det gäller avancerade inbrottslarm eller andra utrustningar för teknisk bevakning. Och naturligtvis även när det krävs ett effektivt bevakningssystem med väktare. Ofta bör personell och teknisk bevakning kombineras. SECURITAS hjälper Er med kombinationen.

BEVAKNING AB SECURITAS

Stockholm
08-13 10 40

Malmö
040-29 00 00

Göteborg
031-80 35 00

Örebro
019-11 91 40

CARDELLS NACKA-VÄRMDÖ BEGRAVNINGSBYRÅ

Bouppteckningar ● Arvskiften ● Testamenten
Gravvårdar

Ombud för Funebris ● Puhumme suomea

Tel. 08-50 50 15, 42 20 50

Folkungagatan 89, Stockholm. Må-fre 9-16.

Privat telefon: 08-42 33 13, 64 10 77

08 59 20 94, 0766 400 50

Jourtelefon under alla helger: 010-70 40 82

Hur en sjö kan regna bort.

Den här sjön ligger i mörkaste Småland och mycket få känner till att den finns. På kartan har den inte ens något namn. Den är mycket vacker och dess vatten är klarare än någonsin förr. För bara tio år sedan fanns ett rikt fiskliv i sjön, ja, det fanns till och med kräftor. Men år för år har fiskarna försvunnit precis som kräftorna. Idag finns knappast något djurliv alls. Den delar sitt öde med ungefär 4000 svenska sjöar. Omkring 14000 andra är skadade och allvarligt hotade. Sjöarna håller – tro det eller inte – på att regna bort. Vad har hänt?

Den nya sjösjukan.

Varje år släpps miljontals ton svavel ut från industrier och tätorter i Europa. Med vindarna förs svavlet mot Skandinavien, där det regnar ned i form av starkt försurande svavelsyra. Ungefär 75% av syrearegnet kommer från andra länder i Europa resten svarar vi själva för. Därför är det här ett internationellt problem, som hittills drabbat Sverige och Norge hårdast. Det beror på att vår berggrund är så kalkfattig att våra sjöar och vår mark inte klarar att neutralisera den syra som kommer med regnet. Men nu börjar också länderna i övriga Europa få problem. Där är det framförallt skogen som skadas. Det som händer här hos oss är en varningssignal för hela Europa. En förvarning om det som betecknats som vårt kanske största miljöhot någonsin. Försurningen.

Vad kan man göra?

Det enda som hjälper och det som måste göras är att minska utsläppen. Men innan utsläppen kommit ned på en nivå som

naturen klarar att ta emot, måste vi ge den konstgjord andning: Vi måste kalka. I Sverige kommer vi att lägga ned ungefär 200 miljoner kronor årligen på att kalka hotade sjöar. Eftersom så stor del av nedfallet kommer från andra länder, måste vi arbeta över gränserna: på regeringsnivå, genom organisationer och de turister som besöker vårt land. Vi i Sverige måste förstas också föregå med gott exempel när det gäller våra egna utsläpp. Annars kan vi knappast begära att andra ska minska sina utsläpp. Så även om det här kan förefalla vara ett problem för diplomater, är det också ett problem för var och en av oss. Målsättningen är att vi får till stånd ett internationellt miljövårdsprogram som tar i tu med försurningen på allvar. Du kan också hjälpa till!

- Skicka er faktatidning om försurning gratis.
  - "Försurningen – ett gränslöst miljöhot", ca 50 illustrerade sidor. Gratis.
- Till Naturvårdsverket, Box 1302, 171 25 Solna.
Sätt kryss i dom rutor du vill och märk kuvertet "Stoppa försurningen".

Namn _____

Adress _____

Postadress _____

Stoppa
försurningen

Naturvårdsverket